

Bruine Lijster

Jos Welbedacht

Op woensdagmiddag 8 november 2016 probeer ik wat aan een verslag voor mijn studie te werken, maar na twee uur wil het niet echt vlotten. Daarnaast heb ik vorige week een nieuwe verrekijker gekocht en verheug ik mij er vanzelfsprekend erg op dit nieuwe instrument in de praktijk te gebruiken. Het lijkt mij een goed plan om op zoek te gaan naar Pestvogels, waarvan de afgelopen weken een influx op gang is gekomen. Mijn camera laat ik thuis, want voor fotografie is het licht niet ideaal. Beginnend bij de Mudaheerd, via het fietspad richting de Hornbach doorstekend naar de Kremersheerd en vanaf daar de Bekemaheerd op, vind ik vooral 'gewone' soorten zoals Pimpelmees, Koolmees, Roodborst, Merel, etc. Bij het huis waar meestal een groepje parkganzen rondwandelt, ga ik weer terug omdat er aan de andere kant wat mensen met honden aankomen. Ik ben al niet zo'n hondenfan en ik wil vooral in alle rust vogelen. Derhalve ga ik terug naar de y-splitsing in de Bekemaheerd, waar ik even wacht totdat de hondenuitlaters zijn afgeslagen. Ik sta nu naast een stukje groen dat om een klein voetbalveldje groeit. Hier is het lekker rustig en overzichtelijk, met her en der activiteit van mezen en Merels. Ik besluit iedere vogel goed te bekijken, want met mijn nieuwe kijker kan ik ze waarschijnlijk prachtig in beeld hebben.

Vrijwel een van de eerste vogels die ik in mijn kijker krijg is een lijster die net op een tak gaat zitten. Het is een apart ding, geen gebruikelijk geval. De opvallende wenkbrauwstreep doet mij eerst denken aan een Koperwiek, maar er klopt het een en ander niet aan. De vogel heeft een opvallend bruin vlak in de vleugel en mist bovendien het rood op de flanken. Snel daarna vliegt het dier het grasveld op, waar ik weer niet goed kan beoordelen wat dit nu is. Ik zie de vogel op de rug en kan alleen maar beseffen dat ik iets bijzonders heb. Wellicht een afwijkende Koperwiek? De vogel vliegt op en verdwijnt achter een huis. Tja, wat nu? Een afwijkende Koperwiek is niet zo interessant, maar wat als het nu echt iets aparts is? Snel ga ik naar huis, waar ik, drie à vier minuten later, een vogelboek kan raadplegen. Enigszins in extase zoek ik de bladzijde van de zeldzame lijsters op, waar mijn oog vrij snel valt op de Bruine Lijster *Turdus eunomus*. Tja, dit lijkt er wel op! Dit mag ik niet laten liggen, dus ga ik terug naar de plek en ditmaal met camera. Eerst sta ik even op het veldje, ongeveer op de plek waar ik de vogel heb zien verdwijnen. Kansloos denk ik, de wijk is onoverzichtelijk en lijsters zijn doorgaans lastige beesten om terug te vinden. Ik zoek verder aan de andere kant van het huis waar de vogel achter verdween, maar vind er niets. Op een gegeven moment heb ik een mooie Roodborst in beeld als er weer een opvallende, lichte lijster langs vliegt die lijkt te landen in een lijsterbesje. Kijker erop en ja hoor, dit is weer de vogel van eerder in de middag! Direct ga ik fotograferen omdat ik bewijs moet hebben. Hier is op geen manier een afwijkende Koperwiek van te maken! Dit lijkt wel echt een Bruine Lijster! Als ik

dichterbij probeer te komen vliegt de vogel naar een andere boom. Ik maak nog wat foto's en kan de vogel goed met mijn verrekijker bekijken, maar vanwege het feit dat ik alleen ben en totaal niet voorbereid op zo'n vogel, ben ik nogal verwaasd. Dit kan haast niet kloppen, denk ik. Ik, alleen, vlakbij huis, tussen Pimpel- en Koolmezen? Toch is het zo, dus ga ik weer snel naar huis om de foto's ergens te dumpen, zodat ik versterking kan vragen van mede-vogelaars. Op de Top-of-Holland appgroep schrijf ik: kijk ik hier nou gewoon heel raar tegen aan en is het een afwijkende Koperwiek? Lijkt op Bruine Lijster.

Direct reageert men positief, en de eerste vogelaars zijn al onderweg. Dus ga ik weer terug naar de plek en na vijf minuten zoeken met de eerste vogelaars vind ik de vogel weer terug in een boom. De rest heeft nog niets gezien en de vogel verdwijnt vrij snel weer. Gelukkig wordt het dier gedurende de rest van de middag nog een aantal keer gezien door zo'n veertig mede-vogelaars. Ook de volgende ochtend is de vogel nog aanwezig evenals honderden vogelaars uit het hele land, ook al blijkt het erg lastig de lijster in beeld te krijgen. Na 10.00 uur worden er geen zekere waarnemingen meer gedaan, hoewel het aantal vogelaars gedurende de dag alleen maar toeneemt. Ook op donderdag wordt uitgebreid gezocht, maar zonder resultaat. Op vrijdag 11 november 2016 komt er echter een onverwachte wending aan het verhaal, als blijkt dat een buurtbewoonster de vogel dood heeft gevonden. De kat was er mee aan komen lopen, maar gezien het gave verenkleed en het feit dat het diertje al langer dood was, is het waarschijnlijk dat de vogel eerder al tegen een

De Bruine Lijster van Beijum, 8 november 2016

Foto: Jos Welbedacht

raam is gevlogen. Wellicht in paniek nadat een buurtbewoner vuurwerk had afgestoken rond 10:10 uur op woensdag 9 november. De laatste zekere waarneming was wel van rond die tijd. Hoe dan ook een erg sneue afloop voor deze zeer zeldzame dwaalgast uit Siberië. Nadat de vogel anderhalve week bij mij in de vriezer heeft gelegen, heb ik 'r naar Naturalis, Leiden, gebracht waar er een balg van wordt gemaakt. Zo kan er ook in de toekomst nog onderzoek aan gedaan worden.

Beschrijving en determinatie

De vogel was in haar eerste kalenderjaar, getuige het ruicontrast in de grote dekveren. Vermoedelijk gaat het om een vrouwtje gezien de relatief sterke bruine tint op de chevrons over de onderdelen en de sterk (zwart) gestreepte keel. Enkele vogelaars opperden dat deze vogel kenmerken vertoonde van een, naar het schijnt, relatief veel voorkomende hybride tussen Bruine Lijster en Naumann's Lijster. Zij vonden dat met name de stuit, de staart, de halszijden, de wenkbrauwstreep en de chevrons op de onderdelen te veel rossige tinten hadden. Op sommige foto's is de kleurtint door belichting en witbalans sterk vertekend, waardoor er inderdaad meer rossige elementen in terug te vinden zijn. In werkelijkheid is de vogel echter tamelijk egaal bruin op de bovendelen, met op de kruin, de mantel en schouderveren en de stuit donkerbruin tot zwartachtige centra, met een bruine rand. De halszijden en de wenkbrauwstreep zijn crèmekleurig wit, hetgeen past bij een eerste kalenderjaar Bruine Lijster. De

chevrons op de onderdelen zijn donkerbruin tot zwart, met sommige chevrons meer 'chocolademelkbruin', en rossige elementen ontbreken. Dit pleit in mijn optiek voor een zuivere Bruine Lijster.

Verspreiding en voorkomen

Turdus eunomus broedt in Midden-Siberië in taigabossen tot aan de grens met de toendra. De vogels overwinteren in Zuidoost-Azië. De vogels broeden noordelijker dan de Naumann's Lijster waarvan de vogel (vroeger*) als ondersoort werd gezien. Er is een overlap in de broedgebieden. De vogel is dwaalgast in Europa.**

De eerste vogel in Nederland werd in 1899 gevangen in Veenwouden (Fr.) en de tweede waarneming is van 1955 in IJsselmuiden (Ov.).

De vogel van Beijum is een Siberische dwaalgast die heel de wijk weer op de kop heeft gezet. Na de twee Haakbekken (2004) en de Grijs Junco (2015) bleek de zuidwesthoek van Beijum opnieuw de plek voor een zeer zeldzame vogel in Nederland!

Indien aanvaard gaat het dus om de derde waarneming voor Nederland.

Jos Welbedacht
jw90@home.nl

* Data hierover onbekend.

** Door BirdLife International worden de soorten nog als eenzelfde soort beschouwd.